

De wereld wordt steeds kleiner en dat heeft ook gevolgen voor (kandidaat-)notarissen. Huizen in en erfenissen uit het buitenland zijn al lang geen uitzondering meer. In deze serie belichten experts de notariële kant van een land waar het Nederlandse notariaat regelmatig mee te maken heeft. Deze keer is dat België.

‘Een ritje naar Nederland kan cliënten veel geld besparen’

TEKST Martijn Rip | BEELD Truus van Gog

‘Daar wonen onze cliënten’, zegt notaris Peter Blokland, terwijl hij vanuit zijn kantoor in Tilburg naar het zuiden wijst. Daar is België, waar circa 140.000 ‘Nederbelgen’ wonen: Nederlanders die bij onze zuiderburen resideren. Samen met collega Jeroen Beijens staat hij hen regelmatig bij met raad en daad. Beijens richt zich voornamelijk op Vlaanderen, Blokland doet ook Brussel en Wallonië erbij: ‘Dat heeft voornamelijk met de taal te maken. Er zijn maar weinig notarissen die met de Franse taal overweg kunnen.’ Behalve de taal zijn er volgens hem nog meer verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië. ‘Civielrechtelijk is België een land, maar fiscaal niet. De gewesten Brussel, Vlaanderen en Wallonië hanteren verschillende tarieven voor de erfbelasting. Met name rond Brussel zit het ingewikkeld in elkaar, want de ene gemeente behoort tot Vlaanderen, de volgende tot Wallonië en die daarna weer tot Vlaanderen.’ Het is dus zaak goed te verifiëren in welk gewest een cliënt woont.

NOTABELEN

Het Belgische notariaat verschilt ook nogal met dat van hun noorderburen. ‘Je kunt de Belgische notaris het best vergelijken met de Nederlandse notaris van voor de wijziging van de Wet op het notarisambt (Wna) in 1999.

Jeroen Beijens en Peter Blokland samen met kantoorhond Bobby.

Wij denken hier vooral aan zakelijke dienstverlening, daar zijn het nog notabelen’, legt Beijens uit. ‘Ze hebben er vaste tarieven die afhankelijk zijn van het financiële belang van de transactie. Dat betekent bijvoorbeeld voor substantiële schenkingen dat de Nederlandse notaris veel goedkoper is. En de prijs voor een levering hangt in België nog steeds van de prijs van de woning af’, vult Blokland aan. Beijens: ‘Belgische notarissen kunnen niet geloven dat onze tarieven zo vrij en laag zijn. Een ander verschil is dat mensen daar nog zaken aannemen omdat de notaris het zegt. In Nederland moeten we onze mening veel meer beargumenteren.’

SCHENKBELASTING

Veel Nederbelgen, maar ook Belgen en zelfs Fransen, komen naar Tilburg om een schenking te regelen. ‘Veel rijke Fransen zijn in Brussel

komen wonen, zodat ze geen last hebben van de strenge Franse belastingwetgeving’, vertelt Blokland. ‘In België geldt nog altijd de hoofdregel dat een schenking bij notariële akte moet plaatsvinden. Op het moment van registratie van de akte betaal je in Vlaanderen 3 procent voor schenking in de rechte lijn, dus aan kinderen of kleinkinderen. In de zijlijn is het schenkingsrecht 7 procent. Lage tarieven naar Nederlandse begrippen. Maar als het om echt grote schenkingen gaat, dan heb ik het over miljoenen, gaat het bij 3 procent om een flink bedrag. Een Nederlandse akte wordt niet geregistreerd in België. Een ritje naar Nederland kan cliënten dus veel geld besparen, want ze vermijden de betaling van schenkingsrecht in België.’ Toch is er één valkuil. ‘Als de schenker binnen drie jaar na de schenking komt te overlijden, dan wordt de schenking alsnog bij de nalatenschap

‘Je moet niet als lompe Hollander gaan vertellen hoe het zit’

GOED TESTAMENT

In Nederland krijgt de langstlevende partner van rechtswege de erfenis. In België is dat anders, legt Blokland uit. ‘Daar zijn de kinderen erfgenamen en krijgt de langstlevende het vruchtgebruik en kan dus niet zelfstandig over het vermogen beschikken. Wij adviseren daarom Nederbelgen om gebruik te maken van het Nederlandse erfrecht. Dat kan sinds de invoering van de Europese Erfrechtverordening in 2015. De fiscaliteit is echter een ander speelveld. Daarvoor bestaan bepaalde constructies om minder belasting te betalen.’ Nederbelgen die minder dan tien jaar in België wonen, worden dubbel belast. Zij betalen zowel in Nederland als België erfbelasting. Dit is deels te voorkomen met een goed testament. ‘De gezinswoning in Vlaanderen is vrijgesteld van erfbelasting voor de langstlevende partner. Daarom raden we aan om het eigendom van de woning in volle eigendom toe te laten komen aan de langstlevende’, legt Beijens uit. Op die manier hoeft er geen erfbelasting over de woning betaald te worden. Voor kinderen geldt er geen vrijstelling.

KLEINKINDEREN

Het is interessant om ook kleinkinderen bij de fiscale planning te betrekken. ‘Als je als Belg of Nederbelg naar de Nederlandse notaris gaat, kun je een tweetrappsschenking afspreken’, licht Blokland toe. Dat betekent dat het geschonken vermogen na het overlijden van de kinderen op grond van de schenking toevalt aan de kleinkinderen. ‘Zo valt de schenking tweemaal buiten de heffing, maar dat werkt alleen goed als de schenkers niet naar Nederland terugkeren. Als Nederbelgen willen remigreren, vaak om dichterbij de kleinkinderen te zijn, dan kunnen ze beter hun vermogen schenken terwijl ze nog in België wonen. Dat scheelt later veel erfbelasting in Nederland.’ De notaris moet ze hierop attenderen. ‘Het probleem daarbij is, dat veel Nederlandse notarissen niet echt goed weten hoe de fiscaliteit in België is geregeld. En omgekeerd geldt dat ook, want veel Belgische notarissen weten niet van het bestaan van box 3 en artikel 10 Successiewet en zullen bijvoorbeeld een schenking onder voorbehoud van vruchtgebruik adviseren. Dat pakt heel

verkeerd uit als de schenker naar Nederland remigreert. Het is dan ook belangrijk om bij grensoverschrijdende zaken samen te werken met een Belgische adviseur. Dan kan zowel een “fiscaal advocaat” als een notaris zijn.’ En nog een belangrijke tip: denk bij het benaderen van een Belgische collega na over het cultuurverschil tussen beide landen. Beijens: ‘In België wordt de notaris nog als een notabele gezien. Die moet je niet als lompe Hollander gaan vertellen hoe het zit. Dan hoor je nooit meer wat van ze terug.’ ■

BELGIË

- Inwoners:** 11,5 miljoen
- Oppervlakte:** 30.528 km²
- Aantal notarissen:** 1.500
- Aantal notariskantoren:** 1.200
- Notarissen per 100.000 inwoners:** 13
- Opleiding:** een vijf jaar durende master rechten en een master notariaat van één jaar. Vervolgens moet de student drie jaar stage lopen, waarna een vergelijkend examen volgt. Aan de hand van de examenuitslagen en adviezen benoemt de benoemingscommissie de beste studenten tot kandidaat-notaris. De meest geschikte kandidaten maken, als er een standplaats openvalt, kans op een benoeming tot notaris.
- Pensioenleeftijd:** 67 jaar

Het begrip ‘kandidaat-notaris’ bestaat wel in België, maar heeft een andere betekenis. Dat zijn toekomstige notarissen die hun examen hebben gehaald, maar nog wachten op de toewijzing van een standplaats. Belgische kandidaten mogen dan ook niet waarnemen. Dat mogen alleen collega-notarissen.

opgeteld. En daar moet dan in Vlaanderen maximaal 27 procent belasting over worden betaald.’

Schenken worden ook regelmatig als een alternatief voor een testament gebruikt, weet Beijens. ‘Als je het schenken tijdens je leven in gang zet, heb je nauwelijks nog een testament nodig. Je hebt je vermogen dan al bij je partner of kinderen ondergebracht.’ Schenken is al helemaal een goed alternatief als de nabestaanden geen kinderen, maar bijvoorbeeld neven en nichten zijn. In Vlaanderen kan het vreemdentarief van 55 procent erfbelasting worden vermeden door het doen van een schenking tegen 7 procent (schenking in België) of zelfs 0 procent (schenking in Nederland). En de schenker kan zich ook het vruchtgebruik van het geschonken vermogen voorbehouden zonder dat dit bij overlijden fiscale problemen geeft.